

KONYA KARATAY ÇOCUK EVLERİ SİTESİ MÜDÜRLÜĞÜ ZİYARET RAPORU

Rapor No:
2026/34

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 20/5/2026 tarihli ve 2026/473 sayılı kararıyla oy birliğiyle kabul edilmiştir.

KISALTMALAR	iii
I. GİRİŞ.....	1
II. GENEL BİLGİLER.....	2
A. Merkez Hakkındaki Genel Bilgiler.....	2
B. Merkez Personeli	3
C. Koruma Altında Bulunan Kişiler	4
III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
A. Fiziksel Koşullar	5
B. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları	6
C. Beslenme.....	7
D. Sağlık Hizmetleri	8
E. Psikososyal Servis Hizmetleri	9
F. Eğitim, Faaliyetler ve Günlük Yaşam	11
G. Dış Dünya ile İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim	12
IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	14
A. Değerlendirme	14
B. Tavsiyeler.....	14
1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler	14
2. Konya Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler	15

- AIÖK** : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi
- m²** : Metrekare
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması

I. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 6/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.

2. Türkiye, 14/9/2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 yılında onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı: *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, gayriinsani veya küçültücü muamele veya cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*

3. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak TIHEK'in görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine göre Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM): *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.

4. 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun “Tanımlar” başlığını taşıyan 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinin 12'nci alt bendine göre Çocuk Evleri Sitesi; *“Korunma ihtiyacı olan çocukların bakımlarının sağlandığı aynı yerleşkede bulunan birden fazla ev tipi sosyal hizmet biriminden oluşan kuruluşu”* ifade eder.

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (j) bendinde, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek TIHEK'in görevleri arasında sayılmıştır. Bu bağlamda çocukların koruma altına alındığı yerlere ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.

6. Yukarıda anılan görevin icrası kapsamında, Konya Karatay Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü'ne¹ 25/4/2025 tarihinde habersiz bir ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ziyaret Heyetinde;

¹ Bundan sonra kısaca “Merkez” olarak ifade edilecektir.

İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı ..., İnsan Hakları ve Eşitlik Uzman ... ve ..., Sosyal Hizmet Uzmanı ..., Psikolog ... ile Kurumumuzun talebi üzerine Konya Valiliği tarafından görevlendirilen Hekim ... yer almıştır.

7. Ziyaret, Merkez Müdürü ile yapılan ilk görüşmeyle başlamıştır. Görüşmede UÖM olarak TIHEK'in görev ve yetkileri, ziyaretin amacı, ziyaretin türü ve ziyarette kullanılacak olan yöntem hakkında bilgiler verilmiştir. İdareden, Merkezde bulunan çocuklar, Merkezin günlük işleyişi ve personel hakkında genel bilgiler alınmış, Merkezdten talep edilen bilgi ve belgelerin listesi İdareye verilmiştir. Akabinde Merkezde çocukların kaldıkları evler sırasıyla ziyaret edilmiş, hâlihazırda Merkezde bulunan tüm çocuklar ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Ardından idari binada bulunan servisler Ziyaret Heyeti tarafından yerinde incelenmiştir. Tüm görüşmelerin ardından Merkez İdaresi ile kapanış toplantısı yapılmış; ziyaret sonrası hazırlanacak raporun Merkez İdaresi ve diğer ilgili makamlar ile paylaşılarak tavsiyelerin Kurumumuz tarafından takip edileceği ve takip ziyareti yapılabileceği bilgisi verilmiş; ilgili bilgi ve belgeler alınarak ziyaret tamamlanmıştır.

8. Bu rapor Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 30/12/2024 tarihli ve 2024/1310 sayılı kararı ve Başkanlık Makamınının 14/4/2025 tarihli ve 49918 sayılı oluruna istinaden 25/4/2025 tarihinde Konya Karatay Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğüne gerçekleştirilen izleme ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.

II. GENEL BİLGİLER

A. Merkez Hakkındaki Genel Bilgiler

9. Konya ili Karatay ilçesinde yer alan Merkez, 3001,46 metrekare (m²) açık alan üzerinde 1970 m² kapalı alanda hizmet vermektedir.

10. Merkez, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü oluru ile Çocuk Evleri Sitesi olarak 2014 yılında hizmet vermeye başlamıştır.

11. Merkezde; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde, Konya Valiliğine bağlı olarak; 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında koruma ve bakım altına alınan 13-18 yaş erkek çocuklarına bakım ve koruma hizmeti verilmektedir.

B. Merkez Personeli

12. Merkezde 46 personel görev yapmaktadır. Merkezde görev yapan personelin ünvan bazında sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

ÜN VAN	PERSONEL SAYISI
Müdür	1
Müdür Yardımcısı	2
Sosyal Çalışmacı	1
Öğretmen	6
Hemşire	1
Çocuk Gelişimci	1
Memur	1
Bakım Personeli	20
Temizlik Personeli	5
Güvenlik Görevlisi	4
Yurt Yönetim Memuru	2
Teknisyen	1
Teknisyen Yardımcısı	1
TOPLAM	46

Tablo 1: Ünvan Bazında Merkez Personeli Sayısı

13. Merkezdeki görev yapan öğretmenler, çocuk gelişimci ve sosyal hizmet uzmanı 08.00-17.00 saatleri arası çalışmaktadır. Etüt ve akşam nöbetine yardımcı olması için 1 öğretmenin 12.00-20.00 saatleri arasında çalıştığı, ihtiyaç olması halinde çalışma saatlerinin geçici olarak değiştirilebildiği belirtilmiştir.

14. Merkezde bulunan bakım personelinin Çocuk Bakım Sertifikası almış kişilerden seçildiği, meslek elemanlarının da lisans eğitimlerinde çocuklara yaklaşım konusunda eğitim

almış kişiler olduğu belirtilmiştir. Merkezde çalışan diğer personelin kişiler arası iletişim konusunda eğitim aldıkları bilgisi edinilmiştir.

15. Merkezde görev yapan personelin mahremiyet eğitimi, hijyen eğitimi, gıda okuryazarlığı eğitimi, ilk yardım eğitimi aldıkları ancak insan hakları ile işkence ve kötü muamele alanında eğitim almadığı öğrenilmiştir.

C. Koruma Altında Bulunan Kişiler

16. Merkez 64 çocuk kapasitelidir. Ziyaret tarihi itibarıyla ise 37 çocuğun Merkezde kaldığı belirtilmiştir. İhtiyaç halinde kapasite aşımı yapıldığı İdare tarafından belirtilmiştir.

17. Merkez, 13-18 yaş arası erkek çocuklara hizmet vermektedir.

18. Merkezde ziyaret tarihi itibarıyla kayıtlı 43 çocuk olduğu, çocuklardan 1'inin yatılı okulda eğitim gördüğü, 1'inin üniversite öğrencisi olduğu, 3 çocuğun aile yanında izinli olduğu, 1 çocuğun kuruluştan izinsiz ayrıldığı², fiilen kalan çocuk sayısının ise 37 olduğu öğrenilmiştir.

19. Merkezde 2 Suriye uyruklu yabancı çocuk kaldığı öğrenilmiştir.

20. Merkezde kardeş olan çocukların bulunduğu, aynı evde kalan kardeşlerde 3 yaş farkının gözetildiği³, bilgisi alınmıştır.

21. Merkezde, Çocuklar İçin Özel Gereksinim Raporu bulunan 10 zihinsel engelli çocuk bakım hizmeti almaktadır. Engelli çocukların bir evde ve bir arada bakım hizmeti aldığı belirtilmiştir. İçlerinden 1 çocuğun ağır engelli olduğu ve bu çocuğun özel bakım merkezine geçiş işlemlerinin devam ettiği bilgisi alınmıştır.

22. Merkezde misafir statüsünde çocuk bulunmamaktadır.

² Kuruluştan izinsiz ayrılma nedeniyle kolluğa bilgi verildiği ve gerekli prosedürün uygulandığı görülmüştür.

³ 6/9/2022 tarihli ve 31945 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in 25'inci maddesinin beşinci fıkrasına göre; "Çocukların birimlere yerleştirilmesinde; aynı evde/yaşam biriminde kalacak yedi yaş ve üzeri çocuklarda yaş farkının en fazla üç olması ve hemcins olması şartı aranır. Aynı evde/yaşam biriminde kalan çocukların tamamının kardeş olması halinde, yaş ve cinsiyet farkı şartı aranmaz."

III. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

A. Fiziksel Koşullar

23. Merkez yerleşkesinde 2 katlı ve aynı tarz yapıda 8 yaşam evi ve 1 idari bina bulunmaktadır.

24. Merkezde herhangi bir tadilat yapılmadığı öğrenilmiştir. Merkez binalarının tamirat ve onarıma ihtiyacı olduğu İdare tarafından belirtilmiş, gerçekleştirilen incelemelerde de bakım ve onarıma ihtiyaç olduğu gözlemlenmiştir.

25. Merkezin Türk Standartları Enstitüsü Erişilebilirlik Belgesi'nin bulunmadığı öğrenilmiştir. Merkez idari binası ve evlerin girişlerinde engelli rampası bulunmaktadır.

26. Evlerin kapasitesi 6 kişi olarak planlanmış olup, 2 yaşam evinin kapalı olması nedeniyle evlerde 8 çocuğa kadar hizmet verilebildiği anlaşılmıştır. Merkezde fiilen kalan çocuk sayısı itibarıyla 8 yaşam evinden 6'sının aktif olduğu bilgisi alınmıştır. Merkezde çocukların kaldığı her evde 1 grup sorumlusu bulunmaktadır.

27. Merkezdeki bütün evlerin düzeninin aynı olduğu görülmüştür. Alt katta ortak yaşam alanı, mutfak alanı ve yanında yemek yeme alanı, küçük bir depolama alanı, ayrı bir alaturka tuvalet ve içerisinde klozet bulunan 1 banyo bulunmaktadır. Üst katta ise dörder kişilik 2 yatakhane, içerisinde klozet bulunan 2 banyo, 1 alaturka tuvalet alanı ve grup sorumlusu odası bulunmaktadır. Ortak yaşam alanlarında 3 adet büyük koltuk ve televizyon bulunduğu görülmüştür. Ayrıca her evde ortak yaşam alanlarında içerisinde kitap olan büyük kitaplıkların olduğu görülmüştür.

28. Çocuk odalarında genel itibarıyla dörder yatak bulunduğu ancak kimi çocuk odalarında üçer yatak bulunduğu görülmüştür. Normal şartlarda odaların 3 çocuğun kalması için tasarlandığı ve her odada üçer dolap bulunduğu görülmüştür. Bazı çocuklar için kıyafet dolaplarının bulunmadığı bu sebeple dolapların ortak kullanıldığı, dolap içerisindeki kıyafetlerin temiz ve düzenli olduğu ve dolapların duvara sabitlendiği görülmüştür.

29. Her evin kendine ait çamaşır ve bulaşık makinesi bulunmakla birlikte evlerde kurutma makinesi bulunmamaktadır. Nevresimlerin rutin olarak haftalık veya en fazla 2 haftada bir yıkanmakla birlikte ihtiyaç halinde de yıkanabildiği ifade edilmiştir. Çocuklarla yapılan görüşmelerde çamaşırların yıkanması ile ilgili herhangi bir sorun yaşanmadığı öğrenilmiştir.

30. Yaşam alanlarının gün ışığı aldığı, yeterince aydınlık olduğu ve yapay aydınlatmanın yeterli olduğu görülmüştür.

31. Ziyaret edilen yaşam alanlarında klozetlerden bazılarının çalışmadığı görülmüş olup tüm evlerde tuvalet ve banyo sayısının çocuklar için yeterli olduğu anlaşılmıştır.

32. Evlerin genel olarak temiz ve düzenli olduğu, genel temizliğin bakım personeli tarafından yapıldığı görülmüştür. Çocukların ev işlerine katkısının sınırlı olduğu, bu konuda teşvik edildikleri ancak çok az bir kısmının ev işlerine destek olduğu belirtilmiştir. Görüşme yapılan çocuklar ev ile ilgili işleri yapmak istemediklerini belirtmişlerdir.

33. Merkezde sıcak suyun 7 gün 24 saat mevcut olduğu belirtilmiş ve yapılan incelemede evlerde sıcak su aktığı görülmüştür. Çocuklarla yapılan görüşmelerde çocuklar, istedikleri vakitte banyoyu kullanabildiklerini ve bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

34. Evlerin ve idari binanın ısınmasının doğalgaz yakıtı kullanılan kalorifer sistemiyle sağlandığı görülmüş, görüşülen çocuklar kışın ısınma sorunu yaşanmadığını ifade etmişlerdir.

35. Evlerin ortak alanlarında ve idari binada toplam ... adet güvenlik kamerasının bulunduğu görülmüştür. Kamera kayıtlarının geçmişe dönük olarak ... kadar saklanabildiği öğrenilmiştir. Kamera kayıtlarının ... odasında bulunan televizyondan izlenebildiği bu nedenle kamera görüntülerinin sürekli açık olmadığı ifade edilmiştir. Geriye dönük yapılan izlemede herhangi bir sorun olmadığı ve kör nokta bulunmadığı tespit edilmiştir.

36. Tüm yaşam evlerinde yangın alarm sistemi ve yangın söndürme tüplerinin bulunduğu ancak bunların sabit bir yerinin olmadığı, evlerde farklı noktalarda bulunduğu görülmüştür. Yangın tüplerinin tarihinin güncel olduğu tespit edilmiştir.

37. Merkezde jeneratör bulunduğu ve ihtiyaç halinde devreye girdiği ve yalnızca aydınlatma sistemini çalıştırdığı ifade edilmiştir.

38. Merkezde çocukların hastane, okul, şehir merkezi gibi yerlere ulaşımalarının sağlanmasında kullanılan 1 araç bulunduğu öğrenilmiştir.

B. İşkence ve Kötü Muamelenin Önlenmesi, Disiplin ve Şikâyet Mekanizmaları

39. Merkezde çocukların istek ve şikâyetlerinin idari birimlere iletilebilmesi için, İdari bina girişinde dilek ve şikâyet kutuları bulunmaktadır.⁴ Ancak Merkezde kalan çocukların bu konuda herhangi bir farkındalığı olmadığı anlaşılmıştır.

⁴ Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (AİÖK)'ne göre etkili şikâyet prosedürleri kötü muameleye karşı temel bir güvencedir. Bu kapsamda, kurumda tutulan kişilerin kendisinin, ailesinin veya yasal temsilcisinin hem kurumun idaresine hem de bağımsız organlara başvuru yapabilmesi önem taşımaktadır. CPT, Means of Restraint In Psychiatric Establishments for Adults, CPT/Inf(2017)6.

40. İdare ile yapılan görüşmede çocukların talep ve şikâyetlerinin sözlü olarak bildirildiği, yazılı bir şikâyet ve talep mekanizmasının kullanılmadığı belirtilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar yapılan görüşmelerde, istek ya da şikâyetlerini öncelikle ev sorumlularıyla görüştiklerini, genellikle istek ve şikâyetlerinin çözüldüğünü belirtmiştir. Görüşme yapılan çocuklar, Merkezde görevli personel ile aralarında bir sorun olmadığını ifade etmişlerdir.

41. Merkez İdaresinin yaklaşık 2 ay önce değiştiği, bazı çocukların yeni idareyle ilgili şikâyetlerinin bulunduğu anlaşılmıştır. Görüşme yapılan çocuklar, başka bir merkeze gönderilecekleri yönünde uyarılar aldıklarını ifade etmiştir. Merkez İdaresi ise çocuklara bu yönde doğrudan bir söylemde bulunmadığını, ancak çocukların başka bir Merkeze gitme konusunda çekinceleri olduğunu ve personel tarafından bu tür ifadelerin kullanılmış olabileceğini belirtmiştir.

42. Merkezde engelli 1 çocuğun öğretmen kafasına sebze kasası atması sonucunda öğretmenin kendini korumak için çocuğu itmek zorunda kaldığı, konunun yargıya taşındığı ve öğretmenin görev yerinin değiştirildiği incelenen evraklardan anlaşılmıştır.

C. Beslenme

43. Merkezde, çocuklara 3 ana öğün ve 1 ara öğün yemek verilmektedir. Yemek malzemelerinin İdare tarafından yaşam evlerine verildiği, her evin kendi yemeğinden sorumlu olduğu, yemeklerin ev içerisindeki mutfakta hazırlandığı öğrenilmiştir. Merkezde sabit bir yemek listesinin olduğu ve haftalık menüye uyulduğu belirtilmiştir.

44. Merkezde yemek listelerinin 2 haftalık olarak planlandığı, öğle ve akşam yemeklerinin aynı olduğu ifade edilmiştir. İncelenen yemek listesinde öğlen menüsünün serbest menü olarak geçtiği ve detaylandırılmadığı görülmüştür.

45. Görüşülen çocuklar tarafından, yemeklerin doyurucu ve lezzetli olduğu ifade edilmiştir. Ziyaret esnasında öğle yemeği Merkezde yenilmiş, yemeklerin porsiyonu, lezzeti ve doyuruculuğu Ziyaret Heyeti tarafından yeterli bulunmuştur.

46. Yaşam evlerinde 72 saat boyunca saklanması gereken yemek numunelerinin düzenli tutulmadığı, kahvaltı numunelerinin bulunmadığı, diğer öğünlerin numunelerinin bazı evlerde tek gün, bazılarında 2 gün saklandığı, hiçbir evde gerekli olan 72 saatlik numune saklama kuralına uyulmadığı tespit edilmiştir.

47. Gıda malzemelerinin cuma günleri haftalık olarak evlere dağıtıldığı belirtilmiş, ihtiyaç fazlası malzemelerin ambarda muhafaza edildiği görülmüştür.

48. Diyabet teşhisi olan 1 çocuk bulunduğu, beslenmesi ile ilgili olarak kaldığı evde yemeklerin söz konusu sağlık problemi dikkate alınarak pişirildiği ifade edilmiştir.

49. Merkezde içme suyunun ambalajlı bardak su şeklinde temin edildiği öğrenilmiştir. Görüşme yapılan çocuklar bu konuda herhangi bir sorun yaşamadıklarını dile getirmişlerdir.

50. Merkez içerisinde kantin bulunmadığı, bu kapsamda çocukların ihtiyaçlarını Merkeze yakın konumdaki marketlerden kendi harçlıkları ile karşıladığı anlaşılmıştır.

D. Sağlık Hizmetleri

51. Merkezde sağlık servisi bulunmaktadır. Merkezin idari binasında yer alan sağlık servisinde 1 hemşirenin görev yaptığı öğrenilmiştir.

52. Merkezde mesai saatleri içerisinde meydana gelen ve sağlık servisinin müdahale etme yetkisi çerçevesinde gelişen acil durumlara Merkezde görevli hemşire tarafından ilk müdahalenin yapıldığı, Merkezdeki personele ilkyardım eğitimi verildiği ancak uygulamada genellikle 112 Acil Servisin beklendiği ifade edilmiştir. Gerekli durumlarda 112 Acil Çağrı Merkezi'nin arandığı ve ambulans talep edildiği belirtilmiştir. Mesai saatleri dışında oluşan acil durumlarda ise 112 Acil Çağrı Merkezi aranarak ekiplerden destek alındığı ifade edilmiştir. Çocuklarla yapılan görüşmelerde ambulansın hızlı bir şekilde geldiği teyit edilmiştir.

53. Sağlık servisinde sedye, ilaç dolabı, ilk yardım dolabı, buzdolabı, boy ve kilo ölçer cihazları ve gerekli ofis malzemelerinin mevcut olduğu ancak acil müdahale çantası ve muayene paravanı bulunmadığı görülmüştür.

54. Yeni gelen her çocuğun boy-kilo ölçümünün hemşire tarafından yapıldığı ve sağlık kayıtlarının Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Aile Bilgi Sistemine işlendiği öğrenilmiştir. Yılda bir defa tüm çocukların boy-kilo kontrollerinin hemşire tarafından gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

55. Hemşirenin, çocukların rutin sağlık kontrollerini yaptığı, hastane randevularını aldığı ve ilaç takiplerini gerçekleştirdiği öğrenilmiştir. Çocukların uzmanlık gerektirmeyen müdahalelerinin Aile Sağlığı Merkezinde yapıldığı, uzman hekim bilgisi gerektiren durumlarda ise ilde bulunan hastanelerden randevu alınarak tedavinin sağlandığı belirtilmiştir.

56. Merkezde sağlık nöbeti tutulmadığı, idari nöbet kapsamında sırasına göre hemşirenin nöbete kaldığı belirtilmiştir.

57. Çocukların sağlık dosyalarının tutulduğu, bunun içerisinde doktor bilgileri, çocukların aldığı tanılar, reçete edilen ilaçlar, kontrol tarihi gibi bilgilerin yer aldığı görülmüştür.

58. Kırmızı ve yeşil reçeteli ilaçların idari binada kilitli dolaplarda tutulduğu, bu dolapta diğer tıbbi eşyaların da olduğu görülmüş, tarihi geçmiş ilaç bulunmadığı ancak ilaçlara ilişkin ayrı bir liste tutulmadığı tespit edilmiştir.

59. Çocukların ilaçlarının, hemşire tarafından haftalık olarak bakım personeline teslim edildiği, bakım personelinin de düzenli şekilde çocuklara verdiği belirtilmiştir. İlaçların hangi saatte verildiği ve doz bilgisinin çocuğun dosyasında imzalı olarak kayıt altına alındığı bildirilmiş, ancak bazı evlerde ilaç verilmiş olmasına rağmen kayıtlarda imza eksikliği olduğu görülmüştür.

60. Kamera kayıtlarının izlenmesi neticesinde çocukların ilaçlara kendilerinin ulaşamadığı, bakım personeli tarafından dozlarına göre kutulara konan ilaçların vakitlerinde çocuklara verildiği görülmüştür. İlaçların bu şekilde verildiği ve ilaca erişimle ilgili herhangi bir sorun yaşanmadığı çocuklar tarafından ifade edilmiştir.

61. Merkezde 24 çocuğun psikiyatrik ilaç kullandığı öğrenilmiştir. Ayrıca 1 çocuğun epilepsi ve 1 çocuğun diyabet hastası olduğu bilgisi edinilmiştir.

62. Kronik hastalığı olan çocuklara dair bir liste olduğu ve bu çocukların durumunun düzenli olarak takip edildiği anlaşılmıştır.

63. Merkez İdaresi, diş ve göz taramalarının yılda 1 defa yapıldığını belirtmiştir. Çocukların diş ve göz taramasının ziyaret tarihi itibarıyla yakın bir zamanda yapıldığı anlaşılmıştır.

64. Çocuklar arasında sigara kullanımının yaygın olduğu ancak evlerde içmelerine izin verilmediği belirtilmiştir.

65. Görüşme yapılan çocuklar, rahatsızlandıkları zaman grup sorumlusuna durumu bildirerek revirde muayene olabildiklerini ve gerekmesi halinde randevu alınarak hastaneye götürüldüklerini ifade etmişlerdir. Çocuklar sağlık hizmetleri ile ilgili herhangi bir sorun yaşamadıklarını dile getirmişlerdir.

66. Merkezde ziyaret tarihi itibarıyla herhangi bir uyuz vakası olmadığı, çocukların ailelerine yanına gidip geldiklerinde uyuz vakalarının görülebildiği belirtilmiştir. Bulaşıcı hastalıklardan korunma ile ilgili çocuklara herhangi bir eğitim verilmediği öğrenilmiştir.

E. Psikososyal Servis Hizmetleri

67. Psikososyal servis birimi, çocuklar ile yapılan ilk görüşme sonrası ilgili formların doldurulup uygulama planının oluşturulduğu, hazırlanan planlamalar doğrultusunda çocuğun

ihtiyaçlarının takip edildiği, psikososyal gelişimi ile ilgili çalışmaların yapıldığı, kabul ve ayrılış işlemlerinin gerçekleştirildiği birimdir.

68. Merkez psikososyal servis biriminde 1 sosyal çalışmacı ve 1 çocuk gelişim uzmanının görev yaptığı öğrenilmiştir. Merkezde görevli psikolog bulunmadığı, psikolojik destek gerektiren durumlarda çocukların hastanedeki psikolog ve psikiyatristlere yönlendirildiği belirtilmiştir.

69. Psikososyal serviste çalışan personelin mesai saatleri içerisinde görev yaptığı, ancak 24 saat telefonla ulaşılabilir oldukları ve çocukların kendilerini servis personeline rahat ifade edebildikleri belirtilmiştir.

70. İdare tarafından Merkeze çocuğun kabulünün yapıldığı gün itibari ile Merkez kurallarının anlatıldığı, varsa sorularının cevaplandırıldığı ifade edilmiştir. Görüşme gerçekleştirilen çocuklar, Merkeze geldiklerinde kendilerine yardımcı olunduğunu ve uyum sürecinde sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

71. Mevcut durumda Kurumda madde bağımlısı çocuk bulunmadığı, ancak geçmişte bazı çocukların çakmak gazı kullandığının tespit edildiği ifade edilmiştir. Grup sorumlusunun durumu fark etmesi üzerine gerekli önlemlerin alındığı ifade edilmiştir. Bağımlılık yapıcı madde kullanımını önlemek amacıyla düzenli eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının yürütülmesinin önem taşıdığı değerlendirilmiştir.

72. Ziyaret Heyeti tarafından Merkezde her ay sonu gerçekleştirilen Kuruluş Koordinasyon Komisyonu toplantı tutanaklarından bazıları incelenmiş ve toplantılarda Kurum içi etkinlik, çocuklar ile ilgili alınacak kararlar vb. hususların görüşüldüğü anlaşılmıştır.⁵

73. Koruma ve bakım altına alınmış çocukların eğitim ve yaş durumlarına göre harçlık aldıkları, harçlıkların 6/9/2022 tarihli ve 31945 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince grup sorumlusuna teslim edildiği ve harçlıkların dağıtımını hususunda çocukların yaş grupları ve spesifik durumlarının grup sorumlusu tarafından gözlemlenerek çocukların durumuna ve ihtiyaçlarına göre harçlıkların teslim edildiği öğrenilmiştir.

74. Harçlık miktarları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

⁵ Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik’in, Tanımlar başlıklı 3’üncü maddesinin birinci fıkrasının (z) bendine göre; “Kuruluş koordinasyon komisyonu: Çocuk bakım kuruluşlarında, kuruluş müdürü başkanlığında oluşturulan ve ayda bir toplanarak çocuklara ilişkin çalışmaları planlayan komisyonu,” ifade etmektedir.

Eğitim Düzeyi	Harçlık Miktarı
İlköğretim (5, 6, 7, ve 8. sınıf)	1404,25 Türk Lirası
Lise	2106,38 Türk Lirası
Yükseköğretim	2925,53 Türk Lirası

Tablo 2: Eğitim Düzeyi Bazında Aylık Harçlık Miktarları

F. Eğitim, Faaliyetler ve Günlük Yaşam

75. Merkezde koruma ve bakım altına alınan çocukların, Merkeze kabulünün ardından İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile yapılan yazışmalar doğrultusunda Merkeze yakın olan okullara kayıtlarının yapıldığı öğrenilmiştir. Ziyaret tarihi içerisinde bulunan eğitim ve öğretim döneminde Merkezde kalan çocukların farklı kademelerde eğitime devam ettiği anlaşılmıştır.

76. Merkez çevresinde yakın 3 ortaokul bulunduğu, çocukların yakında bulunan bu ortaokullarda eğitimlerine devam ettikleri belirtilmiştir.

77. Merkezde düzenli olarak okula devam eden çocuk sayısı 28'dir. Üniversite giriş sınavlarına hazırlanan 2 çocuk bulunduğu, 1 çocuğun açıköğretim lisesine devam ettiği, 4 çocuğun ise meslek edinme amacı ile çalışmakta olduğu belirtilmiştir. 2 çocuğun ise kayıtlı oldukları halde okula gitmedikleri İdare tarafından belirtilmiştir.

78. Eğitime devam eden 1 çocuğun özel öğrenme güçlüğü yaşadığı ve haftada 1 gün destek eğitimi aldığı öğrenilmiştir.

79. Merkezde 1 yaşam evinde müzik odası bulunmaktadır. Bu odada gitar ve bağlama gibi müzik aletlerinin bulunduğu ayrıca gün sonu değerlendirmesinin de burada çocuklarla yapıldığı ifade edilmiştir.

80. Merkez içerisinde etkinlikler için atölye olarak kullanılacak bir alan bulunmadığı görülmüştür. İdarenin 1 evi atölye haline getirmeyi planladığı, Halk Eğitim Merkezi ile iş birliği yapılarak resim ve aşçılık gibi etkinlikler düzenlemeyi planladıkları ifade edilmiştir. Bu konuda henüz bir girişim başlatılmadığı anlaşılmıştır.

81. Çocuklar için; piknik, yemekli organizasyon ve müzik dinletisi gibi çeşitli etkinlikler düzenlendiği belirtilmiştir. Bu etkinliklerin artırılmasına ilişkin olarak Halk Eğitim Merkezi ile görüşüldüğü aktarılmıştır. Çocuklarla yapılan görüşmelerde grup sorumluları ile birlikte mangal, yüzme ve badminton gibi etkinlikler yaptıkları ve yine bisiklet gezisi

etkinliğinin düzenlendiği öğrenilmiştir. Ancak, 3. ve 4. evde bulunan yaşça büyük çocukların etkinliklere daha az götürüldüğü ziyaret edilen tüm evlerde belirtilmiştir. İdare tarafından yaşlı büyük çocukların her zaman etkinliklere gelmek istemediği ve geldiklerinde küçük yaş grubu çocuklarla anlaşamadıkları aktarılmıştır.

82. Merkezde kalan çocukların sosyo-kültürel faaliyetleri için yakın zamanda planlama yapıldığı ve etkinliklerin arttırılacağı ifade edilmiştir.

83. Çocuklarla yapılan görüşmelerde, daha önce düzenli olarak spor etkinliklerine gidebildiklerini belirtmişlerdir. İdare konu ile ilgili olarak araç sayısının azalması nedeniyle bu etkinliklerin sayısının da azaldığını belirtmiştir.

84. Merkezde yaşam evlerinin salonlarında kitaplık bulunduğu görülmüştür. Görüşme yapılan çocuklar evlerde bulunan kitapların yeterli olduğunu ve bu konuda herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Evlerde bulunan kitapların yeterli olduğu değerlendirilmiştir.

85. Değerler eğitimi için zaman zaman Merkeze din görevlisinin geldiği, ancak görevlinin sağlık sorunları nedeniyle uzun süredir merkezi ziyaret edemediği, yakın zamanda tekrar göreve başlayacağı belirtilmiştir.

86. Çocukların evlerde vakit geçirebilmesi için televizyon ve kitapların bulunduğu görülmüştür. Çocuklarla yapılan görüşmelerde ve kamera görüntülerinin incelenmesinde, çocukların genel olarak evde cep telefonlarıyla vakit geçirdikleri anlaşılmıştır. Ayrıca bazı evlerde oyun konsollarının bulunduğu ve bunların da kullanıldığı görülmüştür.

87. Merkezde 2 evde bilgisayar olduğu ve bu bilgisayarların ödev yapmak için kullanıldığı ifade edilmiştir.

88. Merkezde açık kapı sistemi uygulandığı, çocukların Merkeze rahatça giriş-çıkış yapabildiği ifade edilmiştir. Çocukların bisikletleriyle dışarı çıkabildikleri ve saat 20.00'ye kadar dışarıda kalmalarına izin verildiği bilgisi alınmıştır. Görüşme yapılan çocuklar bu konuda herhangi bir sorun yaşamadıklarını dile getirmişlerdir.

89. Merkez bahçesinde kapalı çok amaçlı bir salon bulunmaktadır. Bu salonda konferans ve Merkez İdaresinin kendi etkinliklerinin yapıldığı öğrenilmiştir. Salonda Kurum kapasitesi sayısınca sandalye ve projeksiyon cihazı olduğu görülmüştür. Çeşitli etkinliklerin burada yapıldığı öğrenilmiştir.

G. Dış Dünya ile İletişim, Ziyaret ve Ailelerle Etkileşim

90. Merkezde koruma ve bakım altında bulunan çocuklara, hafta sonu ve tatillerde ne kadar süre ile izin verileceğine ve kimlerle görüşürüleceğine, çocuk hakkında verilmiş

koruyucu ve destekleyici tedbir kararı ile kişisel ilişki tesisi hakkında verilen mahkeme kararları göz önünde bulundurularak hazırlanan sosyal inceleme raporu doğrultusunda Kuruluş Koordinasyon Komisyonu tarafından karar verildiği öğrenilmiştir.

91. Görüşmesi uygun görülen çocukların hafta sonu ve tatillerde yatılı olarak aile yanına gidebildiği, aynı zamanda aile bireylerinden çocuğu ziyaret eden kişilerin olması durumunda, Merkez içerisinde görüşmelerin sağlandığı belirtilmiştir. Ailelerle çocukların nöbet odası olarak kullanılan yerde görüştürüldüğü ifade edilmiştir. Çocuğu ile görüşmek için ilk defa Merkeze gelen ailelerin önce sosyal servis ile görüştüğü öğrenilmiştir. Görüşme yapılan çocuklar aile ile görüşme konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmişlerdir.

92. Çocuklara 1 yıl içinde fasıllı ya da fasılasız olarak 60 güne kadar izin verilebildiği belirtilmiştir. Çocukların aile bağlarının güçlendirilmesi amacıyla ihtiyaç duyulması halinde, bu sürenin 30 gün kadar uzatılabildiği bilgisi alınmıştır.⁶ İzin dönüşü çocuk ve ailesiyle izin dönemine ilişkin görüşmelerin yapıldığı, raporlandığı ve dosyasında muhafaza edildiği görülmüştür.

93. Çocukların ailelerinden gelen telefonları cevaplamaları için perşembe günlerinin telefon görüşme günü olarak belirlendiği belirtilmiştir. Dışarıdan gelen aramaların güvenlik görevlisi tarafından ev telefonuna bağlandığı ve çocukların bu şekilde görüşmelerini gerçekleştirdikleri ifade edilmiştir. Ayrıca çocukların, şahsi telefonlarıyla herhangi bir zaman sınırı olmadan da aileleri ile görüşebildikleri ifade edilmiştir. Görüşme yapılan çocuklar bu konuda herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmiştir.

94. Çocukların cep telefonlarının kullanımına ilişkin düzenlemeler yapıldığı, yatış saatine kadar telefon kullanabildikleri, yatış saatinin hafta içi saat 22.00, hafta sonu 23.00 olarak belirlendiği ifade edilmiştir. Belirtilen saatler itibarı ile telefonların kameraların gördüğü bir yere bırakılmasının istendiği ancak çocukların buna istekli olmadıkları ifade edilmiştir. Çocuklarla yapılan görüşmelerde bu uygulamanın yeni yönetimle birlikte başladığı ve sona erdirilmesinin istendiği belirtilmiştir.

95. Çocukların hafta içi telefonlarını okula götürmelerine izin verilmediği, telefonların grup sorumlusuna teslim edildiği ve tüm çocukların okula telefonsuz gittiği bildirilmiştir.

⁶ Çocuk Koruma Hizmetleri Planlama ve Çocuk Bakım Kuruluşlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'in "İzin ve ziyaret" başlıklı 29'uncu maddesinin üçüncü fıkrasına göre; "Çocuklara psikososyal destek programını aksatmayacak şekilde bir yıl içinde fasıllı ya da fasılasız olarak altmış güne kadar izin verilebilir. Çocukların aile bağlarının güçlendirilmesi amacıyla, ihtiyaç duyulması halinde, bu süre otuz güne kadar uzatılabilir. İzin dönüşü çocuk ve ailesiyle izin dönemine ilişkin görüşme yapılır, raporlanır ve dosyasında muhafaza edilir."

96. Her evde ev telefonunun bulunduğu, çocukların istediklerinde bu telefonları da kullanabildikleri gerçekleştirilen görüşmelerden anlaşılmıştır.

97. Kurumda güvenli internet uygulamasının olmadığı, internet kullanımında herhangi bir filtreleme veya denetim mekanizmasının bulunmadığı İdare tarafından belirtilmiştir.

98. Kardeşleri olan çocukların, kardeşleri farklı evlerde kalsa bile istedikleri zaman görüşebildikleri ifade edilmiştir. Görüşülen bir çocuk, abisi ile farklı evlerde kaldıklarını, abisinin çalıştığını ve akşam geldiğinde görüştüklerini, bu konuda herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmiştir.

IV. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

A. Değerlendirme

99. TİHEK'in UÖM kapsamında yürüttüğü faaliyetlerin temeli ziyaret edilen kurumlarla iş birliği esasına dayanmaktadır. Merkez İdaresi ve personeli tarafından ziyaret boyunca tüm bölümlere, gerekli bilgi ve belgelere gecikmeksizin erişim sağlanması için gereken kolaylık gösterilmiştir. İdarenin iş birliğine açık tutumu Ziyaret Heyeti tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.

B. Tavsiyeler

1. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

100. Personelin insan hakları ile işkence ve kötü muamele yasağı konusunda eğitim almasının sağlanması,

101. Merkezin erişilebilirlik belgesi alması için gerekli çalışmaların yapılması,

102. Yangın tüplerinin kilitli olmayan alanlarda, kolay erişilebilir ve standartlara uygun olacak şekilde bulundurulması,

103. Dilek ve şikâyet kutusu kullanımı ile ilgili çocukların bilgilendirilmesi,

104. Merkezde görev yapan personelin çocuklarla uyumlu iletişim kurmalarını sağlamak ve olumsuz disiplin uygulamalarından kaçınılması amacıyla eğitim planı oluşturularak gerekli görülen eğitimlerin alınmasının sağlanması⁷,

105. Hazırlanan yemek listelerinin 3 öğün detaylandırılarak farklı menüler olacak şekilde hazırlanması,

106. Yemek numunelerinin 72 saat boyunca saklanmasına yönelik uygulamanın tüm evlerde standart hale getirilmesi,

107. Sağlık odasına mahremiyet için paravan temin edilmesi ve acil müdahale çantasının oluşturulması,

108. İlaç kayıtlarının düzenli olarak tutulması ve ilaç dağıtımı sırasında gerekli imzaların eksiksiz olarak alınması,

109. Bulaşıcı hastalıklar ve hijyen konusunda çocuklara eğitim verilmesi,

110. Sigara kullanımını azaltmak için çocuklara yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi, bu konuda çocukları sigarayı bırakmaya teşvik edebilecek uygulamaların geliştirilmesi,

111. Sportif faaliyetlerin ve alanların artırılması,

112. Kurum içi ve kurum dışı etkinliklerin düzenli olarak planlanması ve bu planların yazılı hale getirilmesi,

113. Evlerde bulunan bilgisayar sayısının artırılması ve güvenli internet uygulaması ile çocukların dijital okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi,
hususları tavsiye edilmektedir.

2. Konya Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne Yönelik Tavsiyeler

114. Merkez binası girişinde yer alan dilek ve şikâyet kutularının etkili kullanımı için bilgilendirme çalışmalarının yapılması ve düzenli olarak kontrolünün sağlanması,

115. Çocukların güvenli internet kullanımını sağlayacak bir sistem kurulması,
hususları tavsiye edilmektedir.

⁷ Havana Kuralları, 85. madde: “*Tutma kurumlarında çalışan personelin görevlerini etkili bir biçimde yerine getirebilmelerini sağlayabilmek için, kendilerine özellikle çocuk psikolojisi, çocuk sağlığı ile bu Kurallar da dahil insan haklarının ve çocuk haklarının uluslararası standartları konularında eğitim verilir. Kurum personeli, mesleki yaşamları süresince, belirli aralıklarla düzenlenen meslek içi eğitim kurslarına katılarak, mesleki bilgi ve kapasitelerini sürdürür ve geliştirirler.*”